

Cévní mozková příhoda (CMP)

Klinická cesta: Od záchrany mozku ke komplexní péči o člověka

Fáze 1:
Akutní medicínský management (Čas je mozek)

Fáze 2:
Holistická ošetrovatelská péče (Koncept V. Hendersonové)

Podstata CMP: Akutní vaskulární dysfunkce

Definice WHO:

Akutní dysfunkce vaskulárního přívodu s klinickými místními či celkovými příznaky poruchy funkce mozku.

Následek:

Rychlé poškození mozkové tkáně. Příznaky (S a O) vždy přesně odpovídají postižené části mozku.

Demografie:

Četnost strmě stoupá s věkem, avšak onemocnění stále častěji postihuje i mladší ročníky.

Etiologie: Dvě odlišné cesty poškození

Ischemická CMP (Mozkový infarkt)

Hemoragická CMP (Krvácení do mozku)

Výskyt	Nejčastější (70–83 %)	Méně častá (17–30 %)
Mechanismus	Nedokrevnost (hypoxie) způsobená uzávěrem krevního toku.	Prasknutí chorobně změněné cévní stěny s následným výlevem krve.
Patofyziologie	Trombóza: pozvolný vývoj, podkladem je ateroskleróza. Embolie: sraženina pochází ze srdce (uvolní se např. při fibrilaci).	Ruptura: podkladem je ateroskleróza nebo aneuryzma (cévní výduť).

Časová osa průběhu onemocnění

< 24 hodin: TIA (Tranzitorní ischemická ataka)

3–5 dnů:
Progredující CMP

Trvalý stav: Dokončená CMP
(Completed stroke)

- **Stav:** Náhle vzniklá ložisková dysfunkce z dočasné nedokrevnosti.
- **Výsledek:** Odezní bez následků do 24 hodin.
- **Význam:** !!! **Kritický varovný příznak** hrozícího těžšího iktu.

- **Stav:** Postupně narůstající ložisková mozková hypoxie.
- **Výsledek:** Progrese a rozvoj neurologických příznaků, stav se neukončuje.

- **Stav:** Ireverzibilní ložisková hypoxie mozku.
- **Výsledek:** Trvalý funkční deficit.

Rizikové faktory vzniku CMP

Věk

Genetické
predispozice

Pohlaví

Kardiovaskulární:

Hypertenze

Ateroskleróza

Životospráva:

Strava s vysokým obsahem tuků

Obezita

Nedostatek pohybu

Návyky:

Kouření

Nadměrná konzumace alkoholu

Stres

Přidružená onemocnění:

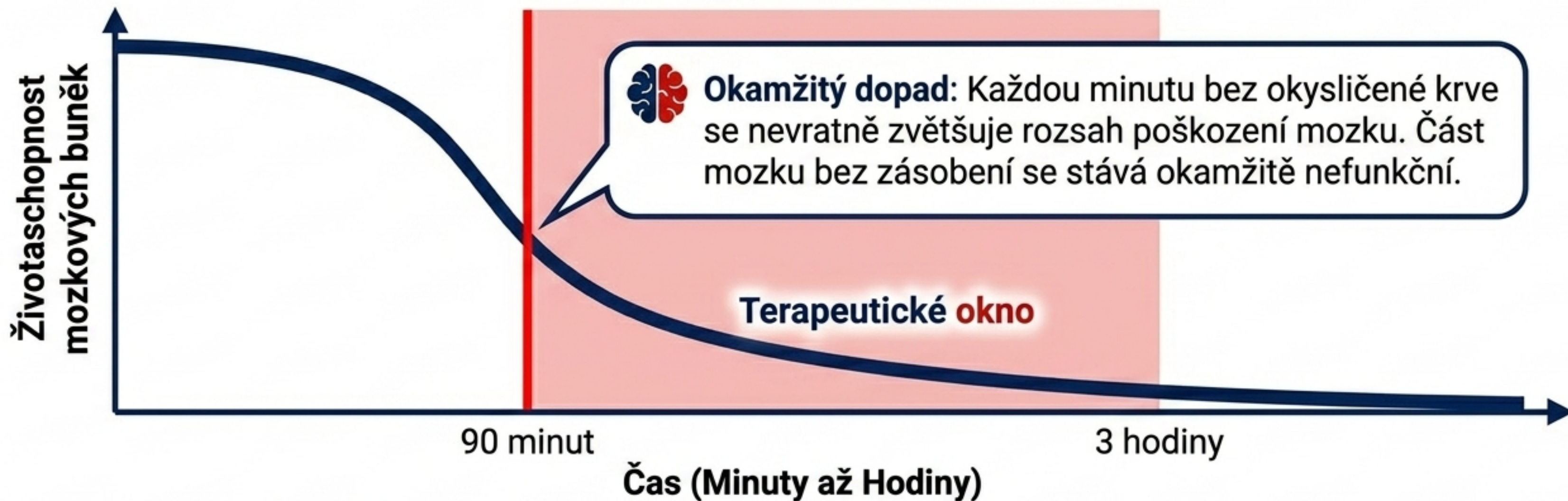

Diabetes mellitus 1. a 2. typu

ČAS JE MOZEK: Závod o záchranu tkáně

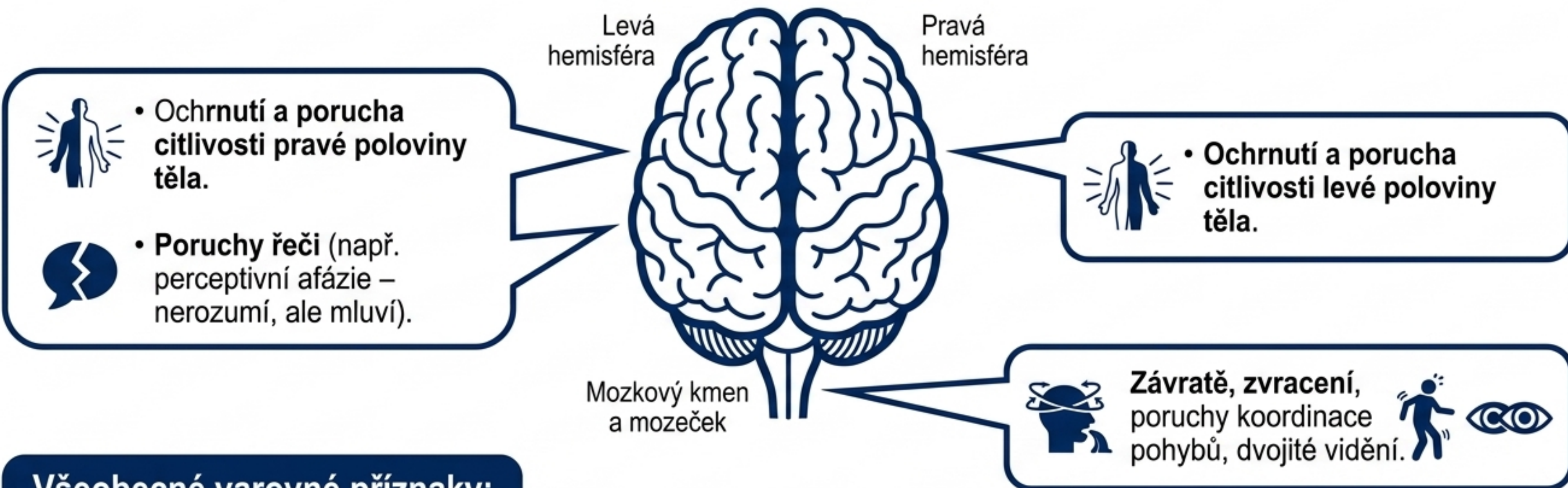

Terapeutické okno: Systémová trombolýza musí být podána ideálně do **90 minut** (maximálně do **3 hodin**) od prvních příznaků.

NEpodceňovat příznaky. Rychle vyhledat lékařskou pomoc!

Klinický obraz: Hemisférické a ložiskové příznaky

Všeobecné varovné příznaky:

Tvář a hlava:

Pokles koutku úst, neschopnost zapískat, nedovřené oko, nepokrčené čelo (paréza lícního nervu).

Náhlá těžká bolest hlavy se ztuhlostí krční páteře.

Pohyb:

Neobratnost ruky, zakopávání, jednostranná ztuhlost.

Kognice:

Špatné hledání slov, neschopnost pojmenovat předměty, poruchy čtení a psaní.

Diagnostický algoritmus

Anamnéza & FF

RA, OA, NO, FA, PA

Monitorace: TK, P, TT, D, úroveň vědomí.

Neurologické a fyzikální vyš.

Hodnocení reflexů, svalové síly, reakce zornic na osvit, Glasgow Coma Scale (GCS).

Zobrazovací metody

CT mozku (KRITICKÉ): Nutné k okamžitému vyloučení krvácení před podáním trombolýzy!

MR mozku, Echokardiografie, Ultrazvuk karotid. Vyšetření očního pozadí.

Laboratoř a EKG/EEG

Krev a moč (Krevní obraz, hemokoagulace, glykémie, jaterní a ledvinový soubor, minerály, Astrup).

EKG (detekce fibrilace).

Léčba v Iktovém centru: Cílená intervence

Cíl: Omezit poškození | Předějit komplikacím | Včasná rehabilitace

Podpůrná farmakoterapie

Normalizace TK (antihypertenziva), **Protiedémová léčba** (Manitol 10/20%), Vazodilatancia, Antiagregancia (Anopyrin), **Antikoagulancia** (Heparin, Clexane, Fraxiparine), **Oxygenoterapie**.

Od diagnózy k člověku: Ošetrovatelské problémy

Medicínská patologie

Ischemie /
Krvácení

Hemiparéza

Postižení
hlavových
nervů

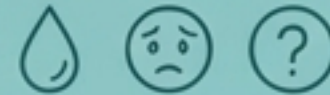

Hypoxie

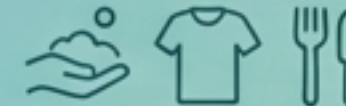

Ošetrovatelské problémy

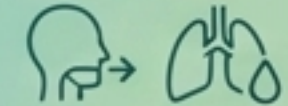
**Bolest,
Strach,
Nedostatek
informací.**

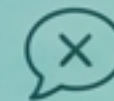
Nesoběstačnost
(hygiena, oblékání,
stravování).

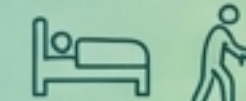
Dysfagie
(porucha polykání)
a **Riziko aspirace.**

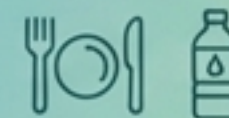
**Porucha
komunikace**
(afázie).

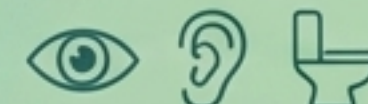
**Riziko imobilizačního
syndromu a poruchy
chůze/pohyblivosti.**

**Riziko malnutrice
a nedostatku
tekutin.**

**Poruchy smyslového
vnímání a
vyprazdňování.**

Komplexní péče: 14 oblastí dle V. Hendersonové

1. Dýchání

2. Výživa
a hydratace

3. Vylučování

4. Pohyb
a poloha

5. Spánek
a odpočinek

6. Oblékání

7. Tělesná
teplota

8. Hygiena
a kůže

9. Bezpečí

10.
Komunikace

11. Víra a
náboženství

12. Práce
a smysl

13. Odpočinek
a zábava

14. Učení
a informace

Aplikace ošetrovatelského procesu na oddělení JIP/Iktového centra i na standardním lůžku s ohledem na maximální možnou míru nezávislosti pacienta.

Realizace péče: Základní fyziologické potřeby (1–4)

1. Dýchání

- Zajištění volných dýchacích cest (adekvátní polohování).
- Oxygenoterapie dle indikace.

2. Výživa a hydratace

Parenterální: i.v. infuzní pumpa.

Enterální (Akutní fáze): NGS, Janetova stříkačka (po 3 hod, sterilně). Kontrola zavedení, polosed, proplach čajem/vodou. Aplikace antiulcerózních přípravků.

Per os (Po odstranění sondy): Přísně v sedě! Jídelní stolec na postiženou stranu (hemiparéza). Nespěchat. Tekutiny nutno zahušťovat (přípravek Nutilis). Mixovaná strava přecházející v pevná sousta.

3. Vylučování

- Monitorace bilance P+V.
- Zavedení a péče o PMK.
- Sledování a prevence poruch vyprazdňování stolice.

4. Pohyb

- Akutní klid na lůžku (při hemoragii hlava elevována 30° nad podložkou).
- Postupná vertikalizace dle kontrolního CT.
- Bandáže DK pro prevenci tromboembolické nemoci.

Realizace péče: Ochrana, hygiena a prostředí (5–9)

5. Spánek & 6. Oblékání

Respektování negativistických projevů pacienta.

Poskytnutí psychické podpory.

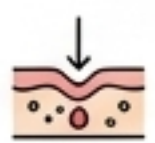
Dopomoc při oblékání (zohlednění hemiplegie/hemiparézy).

8. Hygiena a kůže

Kompletní hygienická péče na lůžku.

Doplnění lůžka o antidekubitální pomůcky.

Pravidelné a správné polohování (vedení polohovacího záznamu) k prevenci dekubitů.

7. Teplota

Přísná monitorace a zápis fyziologických funkcí (TT) k detekci komplikací.

9. Bezpečí

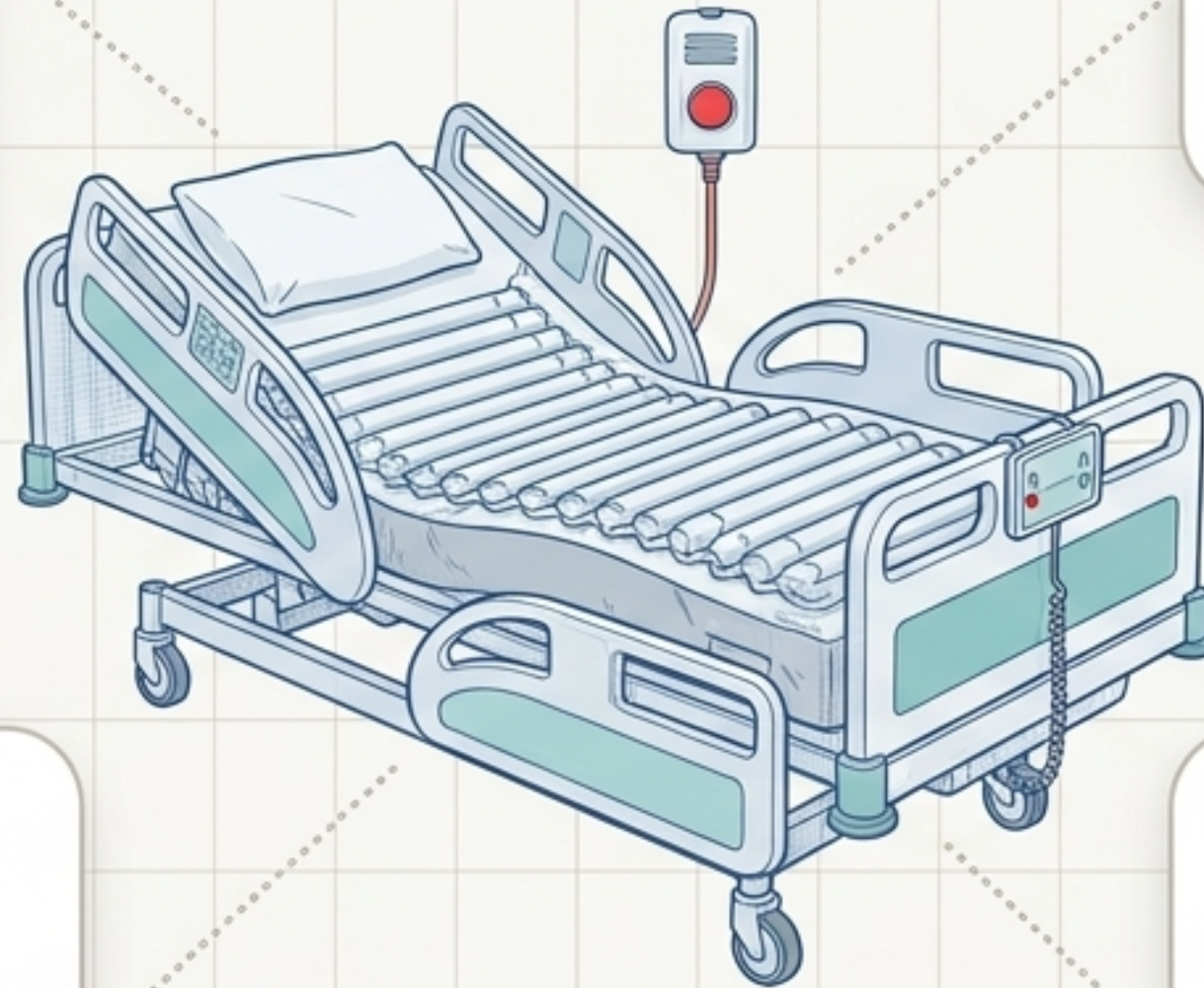

Prevence úrazů a imobilizačního syndromu.

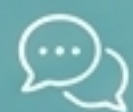
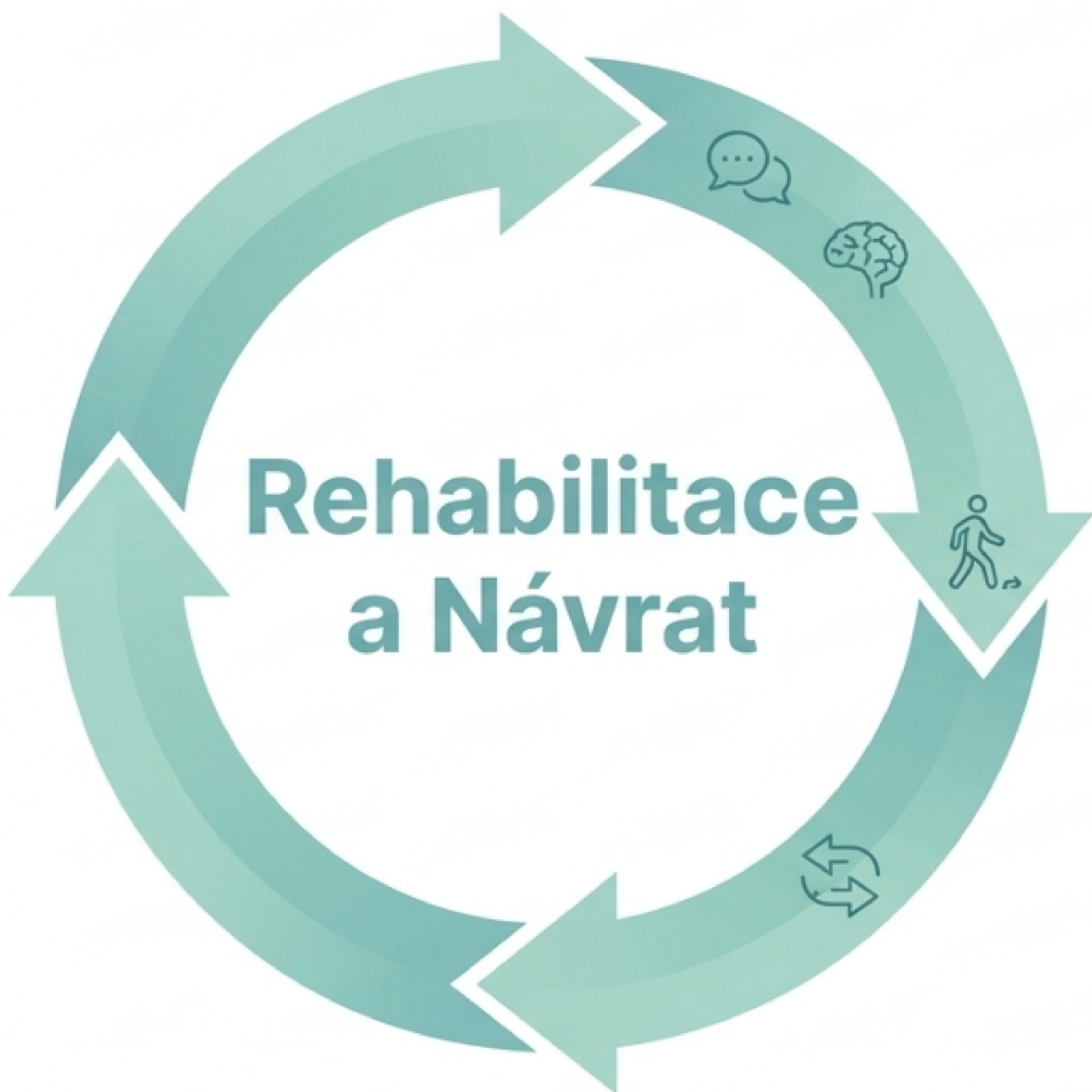
Zajištění lůžka: vytažené postranice.

Signalizační zařízení v dosahu nepostižené končetiny.

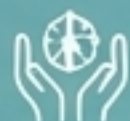

Realizace péče: Psychosociální potřeby a edukace (10–14)

10. Komunikace

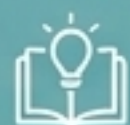
- Navázání adekvátní komunikace (i při perceptivní afázii).
- **Logopedická rehabilitace:** Každodenní práce, nácvik správné artikulace a zajištění dostatečného verbálního kontaktu.

11. Víra, 12. Práce, 13. Zábava

- Poskytnutí psychické podpory po odeznění akutního šoku. Včasná fyzická rehabilitace (již od 1. dne po příhodě – cviky na lůžku, posazování, vstávání). Úprava životosprávy.

14. Učení a informace

- Průběžná edukace pacienta a překonání bariér způsobených narušenou schopností přijímat informace.

Návrat do života: Kontinuita péče

Přechod a vybavení: Vybavení kompenzačními pomůckami pro usnadnění ADL (Activities of Daily Living). Zácvik rodinných příslušníků.

Hospitalizační péče:
Zajištění stability,
nastavení medikace
a zahájení RHB.

Domácí prostředí:

- Agentury domácí péče: Odborná podpora sestry v domácím prostředí pacienta.
- Dispenzarizace: Pravidelné lékařské sledování.
- Následná RHB: Kontinuální fyzioterapie a logopedie.

Úspěšná léčba CMP nekončí trombolýzou. Vyžaduje systematickou ošetrovatelskou péči, která vrací pacientovi nejen zdraví, ale i důstojnost a soběstačnost.